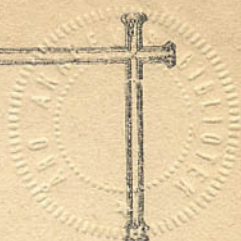

IV k
Kapitel
Topelius

Enkelien turvissa.

kirjott.

Z. T.

Suomenm. s.

Sinta 15 p. l. d.

Entelien turwisja.

Tunnetko näkymätöntä wartijaa, joka ympäröi meitä meidän kättyemme päivistä saakka, joka ei koskaan jätä meitä, ei yöllä eikä päivällä, jos emme itse tarkota häntä tyköämme pois? Oi, sinä tunnet hänet; minä tunnen hänet myös. Hän se on, joka puhuu meissä omantunnon äänellä, joka seisoo wieresjämme tuntemattomissa waaroissa. Ja hän somittelee elämämme pienet ja suuret tapahtumat niin ihmehen kummallisella tawalla, että se, joka oli olewa turmioksi, tulee hyödyksi, se joka kurittaa, opiksi, ja se joka kuolettaa, elämäksi.

Wielä:

Tunnetko ihmisiä, jotka yllön katsowat waaraa aina wallattomunteen asti ja uskaltawat henkensä tyhjästä, kun eiwät sitä pane alttiiksi kaikkia woittaaseen? Niin, sinä tunnet sellaisia ihmisiä. Sinä ajattelet merimiehiämme, ajattelet noita rohkeita sotajankari-töitä, jotka täyttävät pohjoiskansojen menneitten aikojen aikakirjat. Sanottakoon mitä tahaansa näistä kansoista, pelkureita ne eiwät olleet.

Ei, pelkureita ne eiwät olleet. Mutta tunnetko pohjolaista, tunnetko meikäläistä, joka pantuaan alttiiksi henkensä tyhjästä, silmiänsä edes räpäyttämättä, sitte joutuu mitä kauhiampaan pelkoon, kun waara on ohitse? Minä tunnen semmoisen, minä tunnen monta. Swen Duwan kansalaisia ne.

Porissa

Otto Andersin'in kirjapaino 1906

Kun Ranska ja Englannin laivastot w. 1855 pommittivat Biaporia kun ruutikellarit räjähtivät ilmaan, kun kongressi-rafetit sähköivät kun siellä täällä sentnerin painoinen pommi putosi hiukan syrjään ja louhi maahan sylen syvän kuopan, silloin olivat Helsingin kafaset vuoret täynnä tuhansia katsojia, jotka olivat tuoneet mukanaan sinne eineloppansa, saadaksen oiken kotioloisesti katsella juurta jotinäytelmää. Mutta kun kahden päivän kuluttua wihollinen lafkasi ampumasta, kun waaran jo mahdollisesti saattoi pitää poistuneena ja laivastot alkoivat nostaa ankkurinsa, silloinpa syntyi katselijoijsa niin hillitsimätön pelko, että kaffi päätähawin pakeniivat kotiinsa, pelastaksen asumuksistaan mitä pelastettawissa oli. Ja siellä pelastettiin ja häwitettiin, sieltä ajettiin, maksoi mitä maksoi, pois kaikki huone kalut — peilejä, kristalleja, pianoja, kallisarwoisia taideteoksia, joita sitten saatiin palajissa etsiä ympäristöstä, jos oli olemassa edes palajialaan. Oli syntynyt luulo, että wihollinen nyt alkaisi kaupunkia pommittaa. Kun ei mitään kuulunut, ryhdyttiin hiukan häweten kotoomaan mitä oli hajoitettu. Semmoisia me olemme.

Olin reipas 18 wuotinen ylioppilas, kun eräänä kauniina kesäkuun päivänä lähdin Helsingistä matkamaan tuota tuttua wiidenkymmenen penikulmaista matkaa sija-Suomen halki kotiseudulleni Pohjanmaalle — noita wiittäkymmentä penikulmaa, jotka saattoivat olla niin lyhyitä walon ja wihannuuden päiwinä, jolloin yö oli päivä, mutta toisinaan taas niin pitkiä syksyn pimeöissä. Olioppilaat matkustawat aina,

milloin jäästäkseen, milloin seuran tafia, kaffi yhdellä hewojella.

Minä olin käynyt liittoon erään wanhemman towerin kanssa, joka äskettäin oli päättänyt lafitieteelliset opintonja ja nyt ainaiselksi jätti taaksensa ylioppilaan iloiset päiwät. Pietari Aleksanteri Ahla oli wiidentkolmatta wuoden ikäinen, luotettava ja waka, kuten tulewan pormestarin tulee. Sanoessaan nyt yliopistolle jäähywäiset tahtoi hän kuljettaa mukanaan woiwamiestamsujansa niin paljon kuin mahdollista, ja siitä syystä tuli ylioppilaskärwymme niin täyteen sulotuksi kapineita, että töin tuskin mahduimme rinnatusten istumaan, Heittäessään wiime filmäyksen tyhjennettyyn asumuksensa huomasi towerini suuremman paperilla ympäröidyn kääreen, joka sisälsi wuorenpuhdasta kiillotettua ruutia, minkä hän oli unhotannut ottaa mukaansa. Sellaista aarretta ei jätä mikään metsämies huoneensa siistijättären hywäksi, ja kun muuta säilytyspaikkaa ei enää ollut tarjona, sullottiin kiireesti kallisarwoinen kääre suureen, tyhjään sääniskänahkaiseen laukkuun, jonka Ahla ripusti wäsemälle situlleen, asettaen oikealle pienemmän luffaron, joka sisälsi tarpeellisen määrän matkatupakkaa.

Asennon suhteen on huomattawa, että towerini wanhempana ja kokeneempana hoiti ohjakset ja istui oikealla, kun minä joka olin nuorempi, istuin wäsemällä wuolellaan ahdingossa semmoisesja, että suuri kääre tuntui epämuikawalta mukalalta wälillämmä. Suurempia epämuikawuuksia saawat ylioppilaat toki totea. Me ajoimme mitä hilpeimmällä mielellä ulos kaupungista ja hengitimme mielihywällä kesän juloisaa

ilmaa, jota meidän niin kauvan oli täytynyt kaiwata.

Ei ole olemassa mitään miellyttävämpää, mitään raittimpaa, mitään ruumista ja sielua virkistäväämpää kuin tällainen matkustus Pohjoiseen kesäkuussa. En tosin voi yhtyä piispa Fahlerantzin lauseeseen, että meidän aikamme rautatiet ovat järkeä wailta, ne kun alentawat tomiwan ihmisolennon taidottomaksi myytyksi, mutta hiukkasen peerrää siinä kumminkin on. Terveytensä päiwinä kulke säännöllinen ihminen mieluummin omilla jaloillaan kuin antaa itseään kantaa. Myöskin hevosta ja ajopeliä käyttäessä kuuluu eteenpäin kulkemiseen toimivaa waarinpitäwäisyyttä, jota matkustuksen kestäessä tuntuu niin elähyttävältä. Sano minulle, worko löytyä kadehdittawampaa, kuin nuorena ja wapaana, suruttomana ja toivoo tähän matkustaa kauniimmasa maassa kauniimpana kewäänä — ja matkustaa kotiin päin!

Eräänä loistawana iltana, kun aurinko mailleen menoa teki, ajomme me Hämenlinnan ja Tampereen välillä olewan Kangasalan harjua. Wajemmalla oli meillä Roine, oikealla Wesijärwi. Niin pitkälle kuin filmä kantoi lewisi kummallakin puolellamme saaria, salmia, lahdelmia, niemiä ja yläköljä ja metsiä, siertawää wettä ja wälkkywää wihannuutta, jota sumusti tuo läpikulstawa, harsonkaltainen ilma, mikä lämpimänä kesäpäiwänä keweällä autereellaan tekee kaitki ääriwiwat niin ihmeen pehmeiksi. Oi näitä wesiä, näitä harjuja! Anna meille kaitki mitä Suo-

men talwessa on pimeää, myrskystä ja kylmää, anna meille pitkä kaipuu ja kowa elämisen taistelu ja sano meille „tanna tämä et jää palkkaasi waille“! Päiwän semmoisen perästä kuin tämä Kangasalan harjulla, wastaamme me maailmojen hallitsijalle: Niin Herra, olet runsaasti palkinnut meitä, olet antanut meille pajon enemmän, kuin olet käskenyt meidän kantaa!“

„Ken kuolis ei maan eestä tään?“

Wänrikki Stolin kuolinruno Heinkuum 5 p. oli wielä silloin kirjoittamatta. Mutta ne kaks nuorukaista, jotka torstaina kesäkuun 30 p:nä 1836, löyfin hiljaa kulkiesaan eteenpäin, tuliwat niin sywästi liikutetuiksi Suomen ihanudesta, ne oliwat ymmärtäneet runon sanat: Ken kuolis ei maan eestä tään? —

Niin mutta kuolla nuoruuden ensimmäisessä, kehkeyttömässä kukoistuksesessa, kuolla teoitta, äljittä, nimettömänä, ehtimättä ainoallakaan työllä olla todistajana rakkautensa tähän maahan, ehtimättä osoittaa itsensä arwoisiseksi sen pajan nimeä kantamaan . . . Wähällä oli, että niin olisi käynyt. Siinä oli wälillä filmänräpäys waan.

Towerini oli kowa tupakkamies, minä wasta alstawa. Keweitä, harmaita sawurenkaita kohosi piipuis- tamme illan ilmaan, siinä sanaa waihtamattamme istuesamme naiseman ehtooringon loistoon waipeina.

Satunnaisesti tunsin minä käryn hajua.

„Täällä palaa jotakin“, sanoin.

„Niin piippu“, hymyili towerini.

Me nostimme jalkapolstan. Olisihan woinut pudota tulta piipuis- tamme waatteisiiu. Emme woi-

neet mitään huomata, mutta käry waan haifi. Itkiä huudahdin: „tupakkalaukku“.

Istuinpaikaltani olin paremmin kuin towerini tilaisuudessa näkemään sen sawuawan välillämme. Laukussa, johon ruutikääre oli suljettu, oli pieni siwutasku tuluffia ja taulaa warten, joita siihen aikaan yleisesti käytettiin. Toweri oli iskenyt tulta piippuunsa ja sitte pistänyt taulan laukun siwutaskuun. Hänen huomaamattansa oli kipinä jäänyt taulaan ja t ä m ä se paloi.

Silmänräpäyksessä olin kärryiltä maassa. „Ruuti ruuti!“ huudahdin minä.

Mutta ystäväni ja matkatowerini Pietari Alekxanteri Ahla — hän ei ollut millänjätään. Erinomaisella tyyneydellä irvoitti hän laukun, piti sen edessä ja syljesteli palawaa siwutaskua. „Katjos waan!“ mumisi hän; „nyt tulee reikä minuun uuteen laukkuun.“

Miin, sehän oli päivän selvä! Taskun koko alkupuoli hehkui. „Heitä se tyköäsi, pian, pian, huusi minä, odottaen jot' ainoa filmänräpäys saawani nähdä hevosien, kärryjen ja miehen katoawan tulenleimaukseen. Ruuti oli voimakkainta siihen aikaan tunnettua; se olisi woinut räjäyttää kokonaisen huoneen ilmaan

„No, no,“ janoi Ahla, yhä edelleen syljestellen. Mutta wihdoin siinä syljestellessään säikähtyi hän, heitti laukun ojaan ja ajoi kiireesti vähintään pari sataa kynnärää eteenpäin maantietä.

Siinä pysäytti hän hevosien, astui käryistä ja

edotti minua, „Tuo peijakas olisi saattanut syttyä tuleen“, selitti hän, puolustaakseen pakoansa.

Rahdentoista wuotias kyytipokkamme, joka oli istunut takanamme kärryissä, katjeli meitä ihmeissjansä. Hän hymäräsi, että jotakin waaraa oli ollut tarjona.

Turwaan, päästyämme odotimme räjähdystä. Odotimme 10 minuttia, 20 minuuttia . . . ei mitään kuulunut. „Jopa luulen, että uskallamme mennä katsomaan,“ janoi minä.

„Ei, ei, siinä woi vielä olla tulta!“ janoi ystäväni warowasti. Hän oli saanut aikaa perin pohjin pelästykseen, niin oikein perin pohjin, että kului enemmän kuin puoli tuntia ennen kuin hän salli minun lähestyä waarallista paikkaa. Ja kun viimeinkin uskalsimme sen tehdä, oli Ahla löytänyt noin kolmen ylen pituisen seipään, jolla hän kanteli epäluulon alaista esinettä ja tuli siten wafutetutji, e^t tei se enää saifi aikaan mitään yllätystä.

Etikä pelättävä kääre sitä enää aikonutkaan. Se antaui hywällä, niin kuin woitettu petoeläin, joka on saanut surmansa juuri samana filmänräpäyksenä, jolloin se tahtoi repiä palasiksi kolme ihmistä. Dawattoman rohkea, wieläpä monen mielestä mielietönkin rohkeus, joka pitelee kuoleman käsisjansä ja syljestelee sitä, oli woittanut pedon. Laukku oli läpypalanut, mutta sen tuli oli sammutettu ja samalla myös sen sisällä olewa ruutikääre.

Ja se mies, joka uhitteli kuolemaa, pelastaakseen pikkukapineen, tuli waaran jälkeen arkamielisenmäkfi kuin lapsi.

Ensi tilaisuudessa kun olimme päässeet katoksen

Mitä toimii taivahan enkeli:
 Kun köyhä Herralle huokaapi,
 Niin avuksi enkeli ehtivi;
 Kun lapsi on äidille sairasma,
 Niin holhovi enkeli lapsosta:
 Missä waara on hurksaalle tarjona,
 Siinä enkeli suojana, warjona, —
 Sitä vastoin ain'
 Ovat enkeliparvet walweilla wain.

Nyt tahtoijit nähdä jä enkelin, —
 Mahdotonta se tällä on kuitenkin.
 Mut jos mieleesi pysywi puhdasna,
 Näkymättä sull' enkel' on seurassa,
 Ja ferran, kun silmäsi sammuuupi,
 Hän nuoteesi wieressä wälkkywi.
 Saat jilloin sen nähdä, kun wiittaapi,
 Sin enkeliseurahan saattaapi.
 Ja itseti
 Dot jilloin jä autuas enkeli.

(Rud. Kowensteinin muk.saki.)

Otto Andersinin Kirjakaupasia Porissa

saatte ostaa näitä y m kaupaksi käypää pikku kirjallisuutta halvimmallalla. **Virsilirjoja, Katkismuk-
kia ja Mapisia** y m aina varastossa.

Kuwapostikortteja suurin varasto ja halvimmat hinnat paikallakunnalla.

**Postipaperia, kirjeenkuvia, kuwapape-
reita** y m kaupaksi käypää tavaraa halvimmallalla.

Pyytäkää hintaluetteloa joka lähetetään maksutta

